

Kérdések

Ezek a kérdések csak a felkészülést segítik, azaz vizsgán más kérdés is előfordulhat. A kérdések között vannak átfedések.

1. Mi az információ?

Köznapi értelemben ésszerű állítás, melynek felfogható jelentése van. Általános értelemben értelmes közlés, melynek egy része új ismeretet szolgáltat és valamilyen szempontból fontos a felhasználó számára.

2. Mi az adat?

Az információ megjelenési formája, függetlenül attól, hogy a befogadót informálta-e.

3. Mi a különbség az információ és az adat között?

Az információ a közlés tartalma, szubjektív, kezelésére az emberi intelligencia képes.

Az adat a közlés formája, objektív, kezelésére a számítógépek is alkalmasak.

4. Mi a rendszer?

Egymással szoros összefüggésben levő objektumok összessége, a közöttük fennálló kapcsolatokkal, ezek struktúrájával, dinamikájával együtt.

5. Mi az információs rendszer?

A valóság valamely részrendszerével kapcsolatban ismeretek szerzésével, fejlesztésével, elosztásával foglalkozik, meghatározott alanyok között, meghatározott kommunikációs csatornák felhasználásával, meghatározott szabályok szerint.

6. Mi az informatika?

Számítógéppel támogatott információs rendszerek strukturális és dinamikus vizsgálatával foglalkozó tudományág.

7. Mit jelent az információs forradalom?

Olyan folyamat, amely jelentősen megváltoztatja, formálja az emberi civilizáció arculatát.

8. Ismertessen néhány információs forradalmat!

1. Beszéd kialakulása
2. Írás, írásbeliség
3. Könyvnyomtatás
4. Jelenkor (rádió, televízió, telefon, internet)

9. Ismertesse a IV. információs forradalom befolyásoló tényezőit!

1. Politikai
 - hidegháborús technikai verseny
2. Technikai-műszaki

- miniatürizálás
- új információkezelési és –továbbítási technika
- technológiai multiplikátor-hatás (alkalmazási területek bővülése)
- akcelerator hatás (gyorsuló fejlődési ütem)

3. Kulturális

- az innovációs készség fenntartásához fontos az oktatás, a magas kulturális színvonal

4. Szociológiai

- Előfeltétel: társadalom tagoltsága, a munkamegosztás magas foka
- A többi tényező előfeltétele
- Új élethelyzet: teleworking, távmunka
- Új viselkedési minták

5. Gazdasági

- A fejlődési folyamatok fenntartásában játszanak szerepet
- Iparágak épültek a technikai fejlődésre
- Megélhetés épül rá (távmunka)
- Paradox helyzet: sok információ, de nincs devalváció
- Információ, mint termelési tényező felértékelődött, gyors, hatékony hozzáférés

10. Mit jelent az információs társadalom?

Olyan társadalom, melyben az élet minősége, a társadalmi változások és a gazdasági fejlődés egyre nagyobb mértékben az információtól, és annak felhasználásától függ.

11. Hogyan jelent meg Daniel Bell-nél az információs társadalom?

posztindusztriális társadalom (szolgáltató társadalom, stratégiai erőforrása, alapja: innovációs képesség, elméleti tudás) <--> indusztriális társadalom (árutermelő társadalom, alapja: tőke, munkaerő)

12. Milyen problémák merültek fel az új technika alkalmazásával kapcsolatban?

1. Áldás vagy átok? (Az informatika széleskörű alkalmazása)
2. Hogyan kell alkalmazni a számítástechnikát?
3. Mennyire legyen centralizált egy rendszer?

13. Ismertesse az optimisták, illetve a pesszimisták álláspontját, érveit!

1. Optimisták:

- Elhanyagolható, kezelhető veszélyek az előnyökhöz képest

- Új civilizációt teremt
- Ismeretlen lesz a munkanélküliség
- Gazdasági termelés alapja: pontos tervezés
- Alkotóképesség szabad kibontakozása
- Környezetbarát termelési technikák alkalmazása
- Hatékonyan működő közigazgatás
- Elektronikus népszavazás
- Távoktatási rendszerek

2. Pesszimizisták:

- Borúlátó jövőkép
- A hatalom fenyegető jelenléte
- Állam megismerheti a polgárainak életterét, szokásait
- Következtet a reakcióira → manipulációk
- A munkahelyi autonómia csökkenése
- Megfigyelés
- Gazdasági szakadék: III. világ
- Elektronikus kolonializmus, külső befolyás

14. Milyen álláspontok voltak a számítástechnika alkalmazási módjaival kapcsolatban?

1. Nagy rendszereket kell építeni:

- Nagy adatfeldolgozó központok
- Kiterjedt távadat-feldolgozó háttér
- Hívei szerint
 - Optimális kihasználtság, jobb gépkivhasználás
 - Kisebb fajlagos költség
 - Egységesített szabványok

2. A személyi számítástechnikát kell építeni

- Decentralizált kooperatív rendszereket kell létrehozni
- Hívei szerint
 - A nagy rendszerek uniformizálnak
 - a nagy rendszerek kiűzik az innovációt
 - totális ellenőrizhetőség
 - A nagy rendszerek nem is olcsóbbak

15. Miben ütköznek a nagy adatkezelők és az állampolgárok érdekei?

1. Nagy adatkezelők

- sok, akár személyes adat gyűljön össze a cyberspace-ben
- adatbázisok integrációja révén sok adat mozogjon szabadon és korlátlanul
- adatokkal való szabad kereskedelem

2. Állampolgárok

- csak a szükséges mennyiségű személyes adatot kezeljék
- az adatkezelés csak a szükséges ideig tartson
- az egész adatkezelés folyamata, valamint az adatkereskedelem szabályozott legyen

16. Ismertesse a Bangemann-jelentést!

Az Európa Tanács számára készített és 1994-ben megjelent Bangemann-jelentés a piaci folyamatok autonómiáját hangsúlyozza, ehhez azonban az

államoknak és az EU szerveinek meg kell teremteniük a megfelelő hátteret. Kiemeli azokat a területeket, ahol gyors cselekvésre van szükség ahhoz, hogy az információ piacélénkítő hatása érvényesüljön. A jelentésben szereplő főbb ajánlások az alábbiak:

- Az informatikai eszközök szabványosítása.
- Egy közös és egyeztetett szabályozási keret kialakítása Európában és mindenütt, ahol nemzetközileg elfogadható
 - o a szellemi alkotások védelmére,
 - o a titoktartásra, és az információ biztonságára,
 - o a magánszféra védelmére.
- A távközlési ágazat liberalizálása, monopol helyzetek megszüntetése
- Hálózati díjszabások csökkentése
- Szélessávú (gyors) hálózatok kiépítése.

17. Ismertesse az eEurope program lényegét!

Az Európa Bizottság 1999 decemberében indította el az eEurope kezdeményezést, azzal a céllal, hogy létrehozza az "on-line Európát". Az akcióterv végleges tervezetét 2000. március 24.-én Lisszabonban, míg magát az akciótervet 2000. június 19-20.-án, az Európa Tanács Feirában tartott ülésén fogadták el.

A lisszaboni értekezleten az Európa Tanács azt a célt tűzte ki, hogy Európa váljon a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb gazdaságává, amelynek megvalósításának az

eszköze: az „eEurope – Információs társadalom mindenkiné” gazdasági program. A Bizottság eredetileg tíz olyan területet, illetve teendőket jelölt meg, ahol európai szintű intézkedés szükséges:

1. Az Európai ifjúság beléptetése a digitális korszakba
2. Olcsóbb Internet hozzáférés
3. Az elektronikus kereskedelem felgyorsítása
4. Gyors Internet hozzáférés a kutatók és a diákok számára
5. Intelligens kártyák (smart cards) használata
6. Kockázati tőke a high-tech KKV-k számára
7. E-részvétel a hátránnyal élők számára
8. On-line egészségügyi szolgáltatások
9. Intelligens közlekedési, szállítási rendszerek
10. Elektronikus önkormányzat

18. Ismertesse az eEurope2002 program lényegét!

Az akkor legfontosabbnak ítélt, pontosan meghatározott akciókat tartalmazza az eEurope 2002 program. Az akcióterv pontosan leírja, hogy kinek, mikor, mit kell tennie. Ezen teendők végrehajtásának végső határideje 2002.

19. Ismertesse az eEurope2005 program lényegét!

Az eEurope 2005 célkitűzéseit, a szolgáltatások, alkalmazások és tartalom-előállítás ösztönzésével és így új piacok teremtésével kívánja elérni.

20. Ismertesse az eEurope+ program lényegét!

Az eEurope+ a csatlakozó országok kezdeményezése, amelyet csatlakozásuk megkönnyítése érdekében indítottak. A csatlakozásra való felkészülés szorosan egybekapcsolódik a csatlakozó országok gazdaságának, intézményrendszerének modernizálásával. Az eEurope+ átveszi az eEurope stratégiai célkitűzéseit, de ország specifikus intézkedéseket és megvalósítási határidőket határoz meg. Magyarországon az információáramlás elsősorban a gazdasági szektort érinti, a háztartások számítógép ellátottsága elmarad az EU-15 és az Egyesült Államok szintjétől. Fejleszteni kell az informatikai kultúrát. Az eEurope+ kezdeményezés – az eEurope céljai mellett – célkitűzései:

- Felgyorsítani az információs társadalom alapvető építőelemeinek megfelelő működését.
- Felgyorsítani a mindenki számára elérhető hírközlési szolgáltatások nyújtását
- Jogrendbe illeszteni az információs társadalomra vonatkozó közösségi vívmányokat.

21. Mi az i2010 lényege?

Az Európai Unió esernyő-stratégiája az infokommunikációs technológia fejlesztésére, az eEurope 2005 folytatása. Célkitűzései:

1. egybefüggő információs tér kialakítása (egységesített szabályozás)
2. EU-s IT-befektetések 80%-os növelése
3. A befogadó európai információs társadalom létrejöttének elősegítése

22. Mi az NITS?

A 2000 nyarán létrehozott Informatikai Kormánybiztosság teremtette meg a szükséges fejlesztések intézményi háttérét, és feladatként írta elő az információstratégia mielőbbi megalkotását. Az információs társadalom felé vezető úton a Nemzeti Információs Társadalom Stratégiája szerint Magyarország élenjáró lesz a régióban.

Az NITS első verziójának főbb célkitűzései:

1. a szabályozás és a szabványosítás.
2. a szabályozás, a távmunka, az innovatív és a fokozottan piacképes (niche) vállalkozások K+F támogatása.
3. a magyar kulturális örökség digitalizálása és a digitális tartalom létrehozása.
4. az információs írástudás és az IKT – infokommunikációs technológiai – eszközök használata az oktatásban.
5. az igényteremtés, a hozzáférés és a képzés.
6. a kormányzati ügyvitel elektronizálása és a szolgáltató kormányzat létrehozása.
7. az önkormányzati ügyvitel elektronizálása, a szolgáltató önkormányzat létrehozása.

23. Mi az MITS?

A legsürgetőbb feladat az ágazati részstratégiák alapján kidolgozandó Magyar Információs Társadalom Stratégia elkészítése. A MITS 10-15 éves időtávra vonatkozóan tartalmazza a stratégiai célkitűzéseket, míg az egyes programok a 2004-2006. közötti időszakra szólnak. A stratégia a gazdaság és a társadalom európai fejlődéséhez történő felzárkózásának stratégiája. A MITS az információs társadalom megvalósításának alapjául az információs és kommunikációs technológiát tekinti, melyek alkalmazása biztosíthatja a gazdaság modernizálását, a hatékonyság és versenyképesség növelését.

24. Mi az ITKTB?

2003. februárban megalakult az Információs Társadalom Koordinációs Tárcaközi Bizottság (ITKTB). Az operatív munkát az ITKTB albizottságai végzik, eredményeiket az ITKTB elé terjesztik. Az ITKTB albizottságai:

- Stratégiai Tervezés Albizottság
- Elektronikus Közigazgatás Albizottság

- Információs Társadalom Fejlesztéspolitikai Albizottság
- EU Integrációs Albizottság
- Közháló Albizottság
- Informatikai Biztonság Albizottság

„Az ITKTB figyelemmel kíséri a hazai és nemzetközi támogatások, programok, pályázatok lebonyolítását, elősegíti az informatikai és hírközlési tárgyú nemzeti szabványok kidolgozását, koordinálja az informatikai biztonság megvalósításához szükséges technológiai fejlesztéseket, illetve a tárcák európai integrációs ágazati politikáit az információs társadalommal összefüggésben. A Bizottság koordinálja a központi költségvetésből finanszírozott - nem kormányzati – informatikai és hírközlési hálózatok megvalósítási koncepcióinak kidolgozását és a beruházások végrehajtását; közreműködik az információs társadalom fejlődését elősegítő fejlesztések hatásainak előzetes felmérésében, vizsgálatában, elemzésében, illetve ösztönzi, összehangolja és véleményezi az információs társadalom fejlesztése kapcsán mintaprojektek kialakítását és lebonyolítását.”

- 25.** Ismertesse röviden az információs társadalom kiépítésére tett lépéseket Magyarországon!

ld. NIS, NITS, MITS, ITKTB

- 26.** Mi a különbség az európai és az amerikai információs stratégiák között?

Az európai stratégia állami támogatásra, ösztönzésre épül, összefonódva a piaci dinamikával, az amerikai szint beérésére, az amerikai stratégia viszont spontán, a piaci alapok alapján növeli a számítógép- és internet elterjedtséget.

- 27. Mit értünk állami információs politika alatt?**

Az államnak az információforrásokhoz, információ hozzáférhetőségekhez, kezeléséhez, kezelőkhöz való viszonya.

- 28.** Milyen információkezelési lépéseket ismer?

1. információk gyűjtése,
2. tárolása,
3. csoportosítása,
4. rendszerezése,
5. áramoltatása,
6. nyílt bemutatása,
7. elrejtése.

- 29. Milyen információs alapjogokat ismer?**

1. információszabadság

2. adatvédelem

30. Mi az információszabadság?

Közérdekű adatok nyilvánosságához, megismerhetőségéhez fűződő jog.

31. Mi az adatvédelem?

A magánszféra adatainak védelméhez fűződő jog.

32. Mi a személyes adat? Milyen fajtái vannak?

1. Minden olyan adat és következtetés, ami az érintett személyre vonatkozik, és általa az egyed egyediesíthető, azonosítható.
 - Azonosító adat: egyediesítést szolgálják
 - természetes (pl. név, szül. hely, idő, lakcím)
 - mesterséges (pl. útlevel szám, vez. eng. szám, TAJ-szám)
 - matematikai, statisztikai eljárással generált kód
 - leíró adat
 - az azonosító adatokon kívül, minden, a kezelésbe bevont adat
 - Ha a minta tartalmaz azonosító adatot → címzett különben anonim adatok
 - Különleges típus: **szenzitív** (érzékeny) adat
 - Egészségügyi állapotra
 - Szexuális életre, szokásokra
 - káros szenvedélyekre
 - faji eredetre
 - nemzeti, etnikai hovatartozásra
 - vallási, politikai meggyőződésre
 - büntetett előéletre vonatkozó adatok
 - A tv. fokozott védelme alatt állnak → szigorúbb adatkezelési szabályok vonatkoznak rá

33. Mik azok a szenzitív adatok?

Ld. fenn

34. Milyen adatkezelési módszereket ismer?

1. Hagyományos (kézi kartotékos)
2. Számítógépes, automatizált

35. Milyen adatkezelési cselekményeket ismer?

1. gyűjtés,
2. tárolás,
3. rendezés,
4. válogatás,
5. módosítás,
6. hasznosítás,
7. továbbítás,
8. nyilvánosságra hozatal,
9. törlés,
10. távadat feldolgozása (telematika)

36. Ki az érintett?

Akire irányul az adatkezelés, általában természetes személy.

37. Ki az adatkezelő?

Aki adatkezelést végez, mert

- jogszabály írja elő (tevékenység)
- érdekében áll

Az ő utasításával történik az adatkezelés, törvényességi céljának megvalósításáért felel, nem biztos, hogy végez tényleges adatfeldolgozást. Nagyobb rendszereknél hivatalos koordinátor.

38. Ki az adatfeldolgozó? (technikai adatkezelő)

Az adatkezelő megbízásából tényleges adatkezelést végez, megfelelő szakismeretekkel rendelkezik, néha más és más adatkezelő végzi a különböző cselekményeket.

39. Mi a különbség az adatkezelő és az adatfeldolgozó között?

Az 1992. évi adatvédelmi törvény nem tesz különbséget az adatkezelő és adatfeldolgozó között. A módosítás már igen, felelősségi kérdésekben.

40. Mit jelent az információs önrendelkezési jog?

Mindenki maga rendelkezik magántitkainak, személyes adatainak feltárásáról, felhasználásáról.

41. Milyen kötelezettségeket ró az adatkezelőre az információs önrendelkezési jog?

1. adatalany követni tudja az adatkezelést
2. technikai védelem biztosítása
3. bizalmas kezelés biztosítása
4. jogosulatlanok ne férjenek hozzá
5. az érintett

- tudjon az adatkezelésről: mit, hol, hogyan tartanak nyilván
- betekintés, másolatkészítés

6. jogsértő esetben jogorvoslat (polg., büntetőjog)

7. az érintett csak annak ad betekintésre felhatalmazást, akinek akar

42. Mit jelent az arányosság elve?

Olyan kompromisszumra kell törekedni, amely a társadalmi cél eléréséhez is garantálja a minimálisan szükséges feltételeket, és még alkalmas a reális állampolgári jogvédelemre.

43. Milyen garanciákat ismer az adatkezeléssel kapcsolatban?

- 1. Célhoz kötöttség elve**
- 2. Adattovábbítás és nyilvánosságra hozatal korlátozása**
- 3. Adatintegritáció tilalma**
- 4. Felelősségre vonás**
 - polgárjogi
 - munkajogi
 - közigazgatási
 - szabálysértési
 - bíróság, vagy adatvédelmi biztos

44. Mit jelent a célhoz kötöttség elve?

Az adatkezelés csak pontosan meghatározott, törvényes célra irányulhat. Az érintettel közölni kell, hogy dönthessen az adatai kiadásáról. A feldolgozási fázis minden pillanatban érvényesülni kell a „törvényes adatminőség”-nek, továbbá tilos a készletezés.

45. Mi az adattovábbítás és a nyilvánosságra hozatal? Mi vonatkozik rájuk?

Az adattovábbítás során az adatot a feldolgozó meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi. A nyilvánosságra hozatalkor az adatot bármelyik harmadik személy megismerheti.

- 1. Nem rendelhető el egyértelmű tilalom**
- 2. Célhoz kötöttséget be kell tartani**
- 3. Adatfeldolgozási rendszerek összekapcsolhatósága**
 - **Nem az egész adatbázist egyesítjük!**
 - **Csak törvényi felhatalmazás, vagy az érintett beleegyezése esetén**

46. Mi az adatintegritáció, mi vonatkozik rá?

Az adatintegritáció révén két vagy több különálló adatbázisból, a véglegesség igényével, egy új adatbázis, és az adatkapcsolatok révén egy új minőség jön létre.

1. Tiltott
2. alkalmas személyiség profil készítésére

47. A garanciákból adódóan milyen jogai vannak az érintettnek?

1. joga van tudni az adatkezelésről, céljáról
2. betekinthez, másolatot készíthet
3. megtilthatja a továbbítást (bizonyos esetekben)
4. joga van tudni kinek adták ki az adatait (→ adatkezelőnek nyilvántartást kell vezetni a betekintésekről)
5. tájékozódáshoz való jog
 - Az érintett kérelmére az adatkezelő szervezet 30 napon belül írásban köteles tájékoztatást adni az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, a kezelt adatokról, ezek forrásáról és arról, hogy kik és milyen célból kapták meg az adatokat. Megtagadni a tájékoztatást csak a törvény által megengedett esetekben lehet, de az érintettet akkor is fel kell világosítani a kérelem elutasításának indokairól.
6. helyesbítési jog
 - A tájékoztatás során kiderülhet, hogy a kezelt adatok tévesek, vagy kezelésük egyéb okból jogellenes. Ilyenkor az érintett személy észrevétele szerint az adatkezelő köteles elvégezni a téves adat helyesbítését, illetve, ha vita alakul ki, akkor ezt a tényt kell az adat mellett tett megjegyzésben rögzíteni, a vita eldöntéséig.
7. törléshez való jog
 - Jogellenesen kezelt adat esetében az adat törlésének van helye. Törölni kell az adatot akkor is, ha az érintett ezt kéri, és nem törvény vagy önkormányzati rendelet alapján folytatott adatkezelésről van szó, valamint akkor, ha az adatkezelés célja megszűnt, és a törlés az érintett érdekét nem sérti.

48. Jellemezze az információszabadságot!

1. Közérdekű adatok nyilvánossága
2. célja:
 - a közéleti ember szolgálata
 - az állam társadalom általi ellenőrizhetősége

3. Előzmény:

- Svédország, aktanyilvánosság elve: hagyományos eszközökkel folytatott iratkezelés áttekinthetősége.

4. parlamenti demokrácia működőképességéről van szó.

5. nyitott kormányzat

6. jogosítottja: állampolgár

7. kötelezettje: az állam és egyes szervei

8. állami szervek által kezelt adatokhoz való hozzáférés módjai

- közvetlen
- közvetett (médián keresztül) → sajtószabadság
 - eljárás: a változásokat közlik bizonyos időközönként

9. az állami szervek kötelesek nyilvánosságra hozni a kezelésükben levő adatokat. Probléma: és mi van a kezelt személyi adatokkal?

- Itt a 2 alapjog ütközik

10. nem korlátlan

- titok
 - államtitok
 - szolgálati titok
- közvetett ellenőrzés: eljárás ellenőrzése
- titokkezelés szabályai nem önkényesek

11. vannak adatvédelmi törvénnyel, információs szabadságról szóló

12. nem együtt fejlődtek, közös kezelés kellene

49. Mutassa be az adatvédelmi biztos intézményét!

1. Előzmény: Svédország, állampolgári jogok biztosa

- Állampolgári jogok védelme
- Hatóság ellenőrzése

2. Vannak kormányzati, önkormányzati, parlamenti biztosok

3. Fő vizsgálati területük (ombudsman): közigazgatás

4. Általános vagy szakombudsman

50. Mi az adatvédelmi nyilvántartás?

A személyes adatokat kezelő adatkezelő köteles tevékenysége megkezdése előtt az adatvédelmi biztosnak nyilvántartásba vétel végett bejelenteni

a) az adatkezelés célját;

- b) az adatok fajtáját és kezelésük jogalapját;
- c) az érintettek körét;
- d) az adatok forrását;
- e) a továbbított adatok fajtáját, címzettjét és a továbbítás jogalapját;
- f) az egyes adatfajták törlési határidejét;
- g) az adatkezelő, valamint az adatfeldolgozó nevét és címét (székhelyét), a tényleges adatkezelés, illetve az adatfeldolgozás helyét és az adatfeldolgozónak az adatkezeléssel összefüggő tevékenységét;
- h) a belső adatvédelmi felelős nevét és elérhetőségi adatait.

51. Mutassa be az ET adatvédelmi egyezményét!

Szövegét 1981-ben fogadta el az Európa Tanács. Hatályba lépett 1985-ben: ET személyes adatok gépi feldolgozása során az egyének védelméről szóló 108. egyezménye. Célja az információs jogok, emberi jogok védelme.

52. Ismertesse az ET adatvédelmi egyezményének alapvető rendelkezéseit!

1. adatot feldolgozni csak tiszta, jogszerű módon lehet
2. célhoz kötöttség elve
3. az adatoknak időszerűnek kell lenniük
4. pontos, denominált adatok
5. információs önrendelkezési jog
6. a technikai adatbiztonság
7. táv-adatfeldolgozás
8. Jogérvényesítés:
 - Emberi Jogok Európai Bizottsága
 - Emberi Jogok Európai Bírósága
 - ET Miniszteri Bizottsága

53. Ismertesse az ET 95/46 EK adatvédelmi irányelvének lényegi elemeit!

1. A tagállamoknak védeni kell a természetes személyek alapvető szabadságjogait, különösen a magánszféra védelmét az adatkezelést illetően
2. A tagállamok nem korlátozhatják a személyes adatok szabad áramlását a többi tagállammal szemben
3. Meghatározza a törvényes adatminőséget, az adatfeldolgozás elveit

54. Mit jelent a törvényes adatminőség?

A kezelt személyes adatoknak ki kell elégíteniük az alábbi követelményeket:

- **felvételük és kezelésük tisztességes és törvényes**
- **pontosak, teljesek és, ha szükséges, időszerűek**
- **tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az érintettet csak a tárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.**

55. Jellemezze általánosan a magyar adatvédelmi törvényt!

1992. évi LXIII. számú, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény. Célja, hogy személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, a közérdekű adatokat pedig mindenki megismerhesse. Szabályozza többek között az adatkezelést, az adatfeldolgozást, az érintettek jogait.

56. Mit ért személyes adat alatt a magyar adatvédelmi törvény?

Bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (érintettel) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

57. Ismertesse a magyar adatvédelmi törvény fogalmait!

1. Személyes adat

2. különleges adat:

- a faji eredetre, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselési szervezeti tagságra,
- az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre vonatkozó adat, valamint a bűnügyi személyes adat;

3. bűnügyi személyes adat: a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetőleg a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat;

4. közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől;

5. közérdekből nyilvános adat: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;
6. hozzájárulás: az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez;
7. tiltakozás: az érintett nyilatkozata, amellyel személyes adatainak kezelését kifogásolja, és az adatkezelés megszüntetését, illetve a kezelt adatok törlését kéri;
8. adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja;
9. adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is;
10. adattovábbítás: ha az adatot meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszik;
11. nyilvánosságra hozatal: ha az adatot bárki számára hozzáférhetővé teszik;
12. adattörlés: az adatok felismerhetetlenné tétele oly módon, hogy a helyreállításuk többé nem lehetséges;
13. adatzárolás: az adatok továbbításának, megismerésének, nyilvánosságra hozatalának, átalakításának, megváltoztatásának, megsemmisítésének, törlésének, összekapcsolásának vagy összehangolásának és felhasználásának véglegesen vagy meghatározott időre történő lehetetlenné tétele;
14. adatmegsemmisítés: az adatok vagy az azokat tartalmazó adathordozó teljes fizikai megsemmisítése;

15. adatfeldolgozás: az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzése, függetlenül a műveletek végrehajtásához alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől;
16. adatfeldolgozó: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatkezelő megbízásából – beleértve a jogszabály rendelkezése alapján történő megbízást is – személyes adatok feldolgozását végzi;
17. személyesadat-nyilvántartó rendszer (nyilvántartó rendszer): személyes adatok bármely strukturált, funkcionálisan vagy földrajzilag centralizált, decentralizált vagy szétszórt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető;
18. adatállomány: az egy nyilvántartó rendszerben kezelt adatok összessége;
19. harmadik személy: olyan természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely vagy aki nem azonos az érintettel, az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval;
20. harmadik ország: minden olyan ország, amely nem tagja az Európai Gazdasági Térségnek.

58. Ismertesse a magyar adatvédelmi törvény személyes adatok védelméről szóló részének főbb rendelkezéseit!

(1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

(2) Különleges adat akkor kezelhető, ha

a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul, vagy

b) a 2. § 2. a) pontjában foglalt adatok esetében, az nemzetközi egyezményen alapul, vagy Alkotmányban biztosított alapvető jog érvényesítése, továbbá a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében törvény elrendeli;

c) egyéb esetekben azt törvény elrendeli.

59. Mit jelent a tiltakozási jog?

(1) Az érintett tiltakozhat személyes adatának kezelése ellen, ha

a) a személyes adatok kezelése (továbbítása) kizárólag az adatkezelő vagy az adatátvevő jogának vagy jogos érdekének érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha az adatkezelést törvény rendelte el;

- b) a személyes adat felhasználása vagy továbbítása közvetlen üzletszerzés, közvélemény-kutatás vagy tudományos kutatás céljára történik;
- c) a tiltakozás jogának gyakorlását egyébként törvény lehetővé teszi.

60. Ismertesse a magyar adatvédelmi törvény közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló részének főbb rendelkezéseit!

19. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv) a feladatkörébe tartozó ügyekben – így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan – köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervek rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén a 20. § rendelkezései szerint hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb – így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó – adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.

(3) Az (1) bekezdésben említetteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adatot törvény alapján az arra jogosult szerv állam- vagy szolgálati titokká nyilvánította, illetve ha az nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján minősített adat, továbbá, ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény

- a) honvédelmi;
- b) nemzetbiztonsági;
- c) bűnüldözési vagy bűnmegelőzési;
- d) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből;
- e) külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra;
- f) bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel korlátozza.

(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat az (1) bekezdésben meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő

személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében levő, e tevékenységükre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat.

(6) A közérdekű adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári Törvénykönyvben foglaltak az irányadók.

(7) A közérdekű adatok nyilvánosságát korlátozhatja, továbbá az Európai Unió jogszabálya az Európai Unió jelentős pénzügy- vagy gazdaságpolitikai érdekére tekintettel, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adópolitikai érdeket is.

61. Ki a belső adatvédelmi felelős? Hol kell választani, mi a feladata?

A belső adatvédelmi felelős:

- a) közreműködik, illetőleg segítséget nyújt az adatkezeléssel összefüggő döntések meghozatalában, valamint az érintettek jogainak biztosításában;
- b) ellenőrzi e törvény és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabályok, valamint a belső adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatok rendelkezéseinek és az adatbiztonsági követelményeknek a megtartását;
- c) kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket, és jogosulatlan adatkezelés észlelése esetén annak megszüntetésére hívja fel az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót;
- d) elkészíti a belső adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatot;
- e) vezeti a belső adatvédelmi nyilvántartást;
- f) gondoskodik az adatvédelmi ismeretek oktatásáról.

Az adatkezelő, illetőleg az adatfeldolgozó szervezetén belül, közvetlenül a szerv vezetőjének felügyelete alá tartozó – jogi, közigazgatási, számítástechnikai vagy ezeknek megfelelő, felsőfokú végzettséggel rendelkező – belső adatvédelmi felelőst kell kinevezni vagy megbízni:

- a) az országos hatósági, munkaügyi vagy bűnügyi adatállományt kezelő, illetőleg feldolgozó adatkezelőnél és adatfeldolgozónál;
- b) a pénzügyi szervezetnél;
- c) a távközlési és közüzemi szolgáltatónál.

62. Statisztikai célra gyűjtött adatokkal mit lehet, illetve mit nem lehet tenni?

A statisztikai célra felvett, átvett vagy feldolgozott személyes adatok csak statisztikai célra használhatók fel. A külön törvény szerinti egyedi statisztikai adatok – beleértve a személyes adatokat is – a statisztikai céltól eltérő célra semmilyen módon vagy jogcímen nem adhatók és vehetők át, a külön törvény szerinti levéltári kutatás kivételével nem dolgozhatók fel, továbbá nem hozhatók nyilvánosságra.

63. Történelmi személyek személyes adatait nyilvánosságra lehet-e hozni?

Igen, ha az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges.

64. Miért veszélyeztetettek a szoftverek?

1. reprodukciós képesség
2. terjedési sebesség

65. Milyen dimenziókban szükséges a szoftverek védelme?

1. fejlesztő ↔ felhasználó
 - illegális másolás, terjesztés, jogosulatlan felhasználás
2. fejlesztő ↔ fejlesztő
 - fejlesztési eredmények, megoldások védelme

66. Milyen védelmi lehetőségek vannak szoftverek védelmére?

1. technikai eszközök (másolásvédelem)
2. jogi eszközök (legális használat szabályainak kidolgozása)

67. Ismertesse a szoftverek jogi védelmének alternatíváit!

1. szabadalom
 - műszaki találmányok
2. sui generis
 - speciális bejelentési és bejegyzési rendszer
3. szerzői jog, copyright

68. Mi szól a szabadalom szoftverekre való alkalmazása mellett, illetve ellen?

1. A szoftver rendkívül szorosan összetartozik a számítógéppel, mint technikai eszközzel, és annak csupán tartozéka
2. Önmagában is hordoz védelemre méltó tartalmat
 - valódi érték a programozó által írott forráskódban rejlik

69. Hasonlítsa össze a szerzői jogot és a copyrightot!

1. Hasonlóságuk:
 - irodalmi, tudományos stb. művek védelmét szolgálja

- a szabályozás célja az alkotó tevékenység ösztönzése a megfelelő társadalmi elismerés és a jogi védelem biztosítása által
- kulcskérdés a szerzőség

2. Különbségük:

- alapelvi jellegű különbség
- szerzői jognál az alkotó áll középpontban, a jog őt védi
- copyrightnál a műre irányul az oltalom, illetéktelen másolás és terjesztés ellen védi a jog
- Angolszász és kontinentális jogi ellentét
 - 1774. Donaldson v. Becket ügy; a szerzőnek ideiglenes előjoga van a mű kinyomtatására és terjesztésére
 - 1793. Déclaration des Droits du Génie; a jog a személyiségnek valamely műben való kifejezését az alkotó tulajdonának ismeri el

70. Ismertesse az EK szoftverek védelmével kapcsolatos irányelveit!

1. A védelem tárgya a software, amely megfelel az eredetiség kritériumának
2. a copyright a programot létrehozó szerzőt illetik meg
3. Kizárólag a szerző vagy felhatalmazott személy jogosult a programot
 - maradandóan vagy időlegesen másolni
 - fordítani, átdolgozni, megváltoztatni
 - másolatait bármilyen formában forgalomba hozni

71. Ismertesse a szerzői jogról szóló törvény szoftverekre vonatkozó rendelkezéseit!

1. A védelem tárgya számítógépi programalkotások és a hozzájuk tartozó dokumentációk
2. A műnek és a szerző természetes személynek azonosíthatónak kell lennie
3. A szerző személyhez fűződő jogai időben korlátlanok és másra át nem ruházhatók
 - nyilvánosságra hozatal joga
 - nyilvánosságra hozatal visszavonásának joga
 - szerzőként való elismerés és a feltüntetés joga
 - jogosulatlan felhasználás tilalma
 - engedélyezési jog
4. A védelem időtartama post mortem auctoris 70 év

72. Mit nevezünk számítógépes bűnözésnek?

Minden olyan törvénysértő cselekedet, amelynek elkövetéséhez, nyomozásához és bírósági vizsgálatához elengedhetetlen a számítógép ismerete.

73. Ismertesse a számítógépes bűncselekmények néhány jellegzetességét!

1. Gyorsaság

- **Hosszú felkészülés**
- **gyors realizálódás**

2. magas látencia

- **lassan gyűlnek tapasztalatok a bűnözésről**

3. nemzetköziség

4. intellektuális jelleg

- **speciális szakismeretekkel rendelkező szakemberek tömeges képzése az előfeltétele**

74. Mit jelent a fehérgalléros bűnözés?

1940. Sutherland: a bűnözés jelensége a gazdagabb, iskolázottabb társadalmi rétegekben is létezik, csak más a célja, más az elkövetési magatartás.

Fehérgalléros bűnöző az, aki a bűncselekményt tekintélyének és magas társadalmi státusának felhasználásával munkája során követi el.

75. Hogyan kapcsolódik a számítógépes bűnözés a fehérgalléros bűnözéshez?

Részlegesen fedi a fehérgalléros bűnözés körét. Számos olyan informatikai deliktum van, amelyet vállalati, üzleti érdekek sérelmére követnek el a cégen kívülálló személyek, vagy amely a magánszféra megsértésére irányul.

76. Hogyan lehet osztályozni a számítógépes bűncselekményeket?

1. Általános kategóriák

- a számítógép a célpont
- a számítógép az eszköz

2. Young-féle:

- hagyományos lopásszerű jogsértések
- számítógépes kikémlelés
- számítógépes pornográfia
- szolgáltatáslopás
- szolgáltatás megzavarása, rongálás
- szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogsértések

- magánszféra számítógéppel való megzavarása
- egyéb hagyományos bűncselekmények

3. Sieber

- számítógépes manipulációval elkövetett csalás
- software kód megváltoztatása, bankkártya bűncselekmények
- számítógépes kalózkodás, szoftverlopás
- számítógépes szabotázs: rendszerek működésének megzavarása
- szolgáltatáslopás
- adatfeldolgozó rendszerekhez való jogosulatlan hozzáférés
- adatkezelés során elkövetett hagyományos gazdasági bűncselekmények

4. Bequai

- Adatbűncselekmények
- Szolgáltatáslopás
- tulajdonnal kapcsolatos jogsértések
- ipari szabotázs
- politikai szabotázs
- egyéb rombolási cselekmény
- személyiségeket sértő cselekmények
- pénzügyi bűncselekmények

5. Wasik

- jogosulatlan hozzáférés
- számítógépes csalás
- adatok vagy programok jogosulatlan elvitele (ipari kémkedés)
- számítógépes szolgáltatás jogosulatlan használata
- rombolás vagy megsemmisítés

77. Ismertesse a számítógépes bűncselekmények Young-féle osztályozását!

ld. fenn

78. A számítógépes bűncselekmények milyen elkövetési technikáit ismeri? (elméletben, nem gyakorlatban)

1. Hacking
2. Vírusok
3. Bombák
4. Worms, férgek

5. Rabbits

6. Trójai vírusok

- általában biztonsági, technikai védelem kijátszása, feltörése
- távolról történik
- eszközselekmény: táptalaj más bűncselekményekhez
- hozzáférési jogok

79. Mit jelent a hacker kifejezés?

1. hacker eredeti értelemben: kiemelt programozói jártassággal rendelkező tehetséges, kreatív, jól képzett szakemberek
2. mai értelemben: valamely illetéktelen személy, aki a tulajdonos, illetve a rendszergazda engedélye, tudomása nélkül hozzáfér egy rendszerhez

80. Ismertesse a hacking-tevékenység tényállási elemeit!

1. tényállási elemei:

- az elkövető szándékosan használ egy gépet, jogtalan előny megszerzésére
- jogosulatlan hozzáférés
- tisztában van vele az elkövető

81. Mit jelent az adathalászat, milyen formáit ismeri?

1. azt az eljárást nevezzük, amikor egy internetes csaló egy jól ismert cégnek láttatja magát és megpróbál bizonyos személyes adatokat, például azonosítót, jelszót, bankkártya-számot stb. illetéktelenül megszerezni.
 - „phishing”, Látszólagos banki e-mail, adatbeíró mezővel vagy álweblapra vezető linkkel
 - „vishing”, internet alapú telefonálásra épülő csalás, pl. letiltott kártya aktiválása
 - „smishing”, becsapós SMS
 - „pharming”, eltérítéssel adathalászat, trójai vírussal szerzik meg a felhasználó adatait használat közben; zombihálózat

82. Jellemezze a számítógépes bűncselekmények elkövetőit!

1. Média sztereotípiái

- Ifjú zseni
- Intelligens, fiatal jól képzett férfi

2. Amit tudunk

- van számítógépes hozzáférése
- technikai eszközök kellő színvonalú kezelése (magas IQ, magas iskolázottság kell hozzá)

3. Motiváció:

- anyagi
- bosszúvágy
- unalom
- kihívás

4. hacker klubok

5. Bulgária

83. Jellemezze a számítógépes bűncselekmények áldozatait!

1. Bárki, de elsősorban cégek, hatóságok, hivatalok
2. Az áldozattá válásban a sértettnek is szerepe van (gondatlanság, védelmi hiányosságok)

84. Mi a minimumlista? (1989. ET ajánlásai)

1. számítógépes csalás
2. számítógépes hamisítás
3. számítógépes szabotázs
4. károkozás adatokban, programokban
5. jogosulatlan lehallgatás
6. védett programok jogellenes reprodukálása
7. topográfiai jogosulatlan reprodukálása

85. Mi az optimum lista?

1. adott program megváltoztatása
2. számítógépes kémkedés
3. számítógépek jogosulatlan használata
4. védett programok jogosulatlan használata

86. Az adatvédelmi biztos feladatai

- a) bejelentés alapján vagy – ha az adott ügyben bírósági eljárás nincs folyamatban – hivatalból ellenőrzi e törvény (1992:LXIII.) és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabályok megtartását;
- b) kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket;
- c) gondoskodik az adatvédelmi nyilvántartás vezetéséről;

- d) elősegíti a személyes adatok kezelésére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvényi rendelkezések egységes alkalmazását;
- e) feladatkörében általános jelleggel, valamint meghatározott adatkezelő részére ajánlást bocsáthat ki;
- f) véleményezési jogot gyakorol az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv tevékenységével kapcsolatosan külön törvényben meghatározottak szerint közzéteendő adatokra vonatkozó különös, illetőleg egyedi közzétételi listák tekintetében;
- g) külön törvényben meghatározott szervekkel vagy személyekkel együttműködve képviseli a Magyar Köztársaságot az Európai Unió közös adatvédelmi felügyelő testületeiben;
- h) gyakorolja és ellátja az e törvényben (1992:LXIII.) meghatározott hatásköröket és feladatokat.